

## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Abdulhamit GÜL** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

**Muazzez ORHAN IŞIK**

**Van Milletvekili**

Türkiye'nin artık bir hukuk devleti olmadığı yönünde yapılan değerlendirmeler ve açığa çıkan uygulamalar her geçen dönem artmaktadır. Hukukun en temel ilkeleri ceza ve infaz süreçlerinde evrensel temel hak ve ilkelere aykırı bir şekilde ve sık sık ihlal edilmektedir. Türkiye'nin Dünya Adalet Endeksinde 128 ülke içinde 107. sırada olması bu ihlal ve hukuksuzlukların bir rutin haline gelmesinin sonucudur. Kişilere gerek gözaltı öncesinde ve sırasında yapılan işkence ve kötü muameleye dair neredeyse hergün bir haber kamuoyuna yansımaktadır. Güvenlik güçlerinin, polislerin ve bu kapsamda genel olarak kolluk gücünün hukuk devleti ilkelerine ve insan haklarına saygılı bir şekilde davranış sergilemediği bilinmelidir. Sadece gözaltı süreçlerinde değil, uzun yargılama ve tutukluluk süreçleri ve tutukluluk sırasında işkence ve kötü muamele nedeniyle çok yaşamsal haklar sistematik bir şekilde ihlal edilmektedir. Eza evlerine dönüştürülmüş cezaevlerinin OHAL hukuku ile idare edildiğini gösteren bir çok uygulama keyfi, denetimsiz ve kanun dışı bir şekilde uygulanmaktadır. Özellikle kadın, hasta ve siyasi tutuklara yönelik sistematik ayrımcılığının ve saldırıların yasal ve evrensel hukuk çerçevesinde durdurulması ve sorumluların yasal yaptırıma tabi tutulması gereklidir. Aksi takdirde legal siyaset alanlarının güvenlikçi bir yaklaşımla ve hukukun araçsallaştırılmasıyla kriminalize edilmektedir. Bu durumlar ilgili bakanlığın dikkatini çekmiş olmalı ki sözde bir hukuk reformu başlatıldığı kamuoyuna duyurulmuştur.

Halkların Demokratik Partisi (HDP) Demokratik Yerel Yönetimler Kurulu ve Tevgera Jinên Azad (TJA) üyesi Sevil Rojbin Çetin'e, "örgüt üyesi" olduğu iddiasıyla önce, avukatları ve diğer bir yetkili kişi olmadan evinde yalnızken, köpekler eşliğinde saldırı yapıldı ve Çetin hukuksuz bir şekilde 11 gün gözaltında bırakıldı. Çetin, kaçma şüphesi olmadığı, ikamet yerinin belirli olduğu, sağlık durumunun cezaevinde kalmaya uygun olmadığı, faaliyetlerinin legal siyasi faaliyetler olduğu, kendisi ve avukatınca ifade edilmiş olmasına rağmen gizli tanık beyanları esas alınarak yine hukuk dışı bir şekilde tutuklandı. Hukuksuzluk bu süreçlerden sonra da devam etmiş ve kanser hastası olan Çetin'in cezaevinde tedavisine devam edilemediği, gerekli beslenme koşullarının sağlanmadığı, ilaçlarını kullanamadığı ve sağlık durumunun kötüleştiği kamuoyuna yansımıştır. Çetin de

dahil Pandemi koşullarında ağır hasta ve hasta tutsakların sağlık hakkı ihlal edilmektedir. Sayıları 600'e yakın olan ağır hasta tutukluların ve 1.600'e yakın hasta tutukluların ölümlerle yüzyüze olduğu ve cezaevlerinde her yıl onlarca kişinin yaşamını yitirdiği bilinmektedir.

**Bu bağlamda:**

- 1) Rojbin Çetin'in sağlık durumu ve diğer koşullar göz önünde bulundurularak tutuksuz yargılanabilmesi söz konusu "hukuk reformunuz" kapsamına girmekte midir?
- 2) Rojbin Çetin, rahim kanseri olmasına rağmen tutuklu yargılanmasının gerekçeleri nelerdir?
- 3) Rojbin Çetin'in sağlık ve yaşam haklarının korunması amacıyla bir girişim başlatacak mısınız?
- 4) Son 5 yılda Rojbin Çetin gibi yasal koşullar oluşmamasına rağmen gizli tanık beyanları esas alınarak tutuklanan kişi sayısı kaçtır?
- 5) Türkiye cezaevlerinde kanser olan kadın tutuklu sayısı kaçtır? Bu kişilerin tedavileri nasıl sürdürülmektedir?
- 6) Hasta mahpusların salıverilmesi veya tahliyesi hakkında Bakanlığınızın yapmakta olduğu bir çalışması mevcut mudur?
- 7) 2019 ve 2020 yıllarında cezaevinde iken yaşamını yitiren kişi sayısı kaçtır? Bunların kaç kadındır?
- 8) COVID-19 nedeniyle cezaevlerinde yaşamını yitiren kişi sayısı kaçtır? Bunların kaç kadındır?